

Maatschappelijke
impact verkend

Community Living in de maatschappelijke GGZ

XpertiseZorg

1 september 2025
XZ20250901

drs. Alette van Dijk
Quinty Teggeler MSc
drs. Wibout Dragt

Inhoud

1. Inleiding.....	3
1.1 Maatschappelijke ggz.....	3
1.2 Vraagstelling.....	3
1.3 Aanpak onderzoek	3
1.4 Leeswijzer	4
2. Context.....	5
2.1 Uitdagingen in zorg en welzijn	5
2.2 Community Living als antwoord.....	5
3. De Tippe in Zwolle	6
3.1 Inleiding.....	6
3.2 Beschrijving van het concept	6
4. Hollandsspoorwest in Houten	10
4.1 Inleiding.....	10
4.2 Beschrijving van het concept	10
5. Verhalen van bewoners	13
6. Kwalitatieve analyse	16
7. Kwantitatieve effecten nader in beeld	20
8. Reflectie.....	23

1. Inleiding

1.1 Maatschappelijke ggz

Maatschappelijke GGZ staat voor herstelgerichte begeleiding waarbij mensen met (tijdelijke) psychische kwetsbaarheid worden ondersteund bij hun deelname aan de samenleving. Het richt zich op maatschappelijk herstel, inclusie en kwaliteit van leven, waarbij mensen niet worden gedefinieerd door hun psychische kwetsbaarheid, maar worden erkend in hun mogelijkheden en veerkracht. Door te focussen op positieve gezondheid en participatie in de buurt en wijk, draagt maatschappelijke GGZ bij aan het versterken van gemeenschappen en het verminderen van de vraag naar gespecialiseerde GGZ.

Maatschappelijk GGZ heeft ten doel dat mensen met een psychische kwetsbaarheid, net als iedere andere burger, volwaardig meedoen. Zij hebben dezelfde rechten en verdienen gelijke kansen. Er vindt geen discriminatie of stigmatisering vanwege psychische problemen plaats.

1.2 Vraagstelling

Valente is de landelijke branchevereniging voor organisaties die hulp en begeleiding bieden aan kwetsbare mensen in onze samenleving, zoals dakloze mensen, mensen die te maken hebben met huiselijk geweld en cliënten in begeleid en beschermd wonen.

Leden van Valente hebben Community Living vormgegeven om bij te dragen aan de versterking en het vergroten van impact door maatschappelijke GGZ. Impact voor burgers, hun netwerk, vrijwilligers en professional en: de samenleving in zijn geheel. In opdracht van Valente is XpertiseZorg gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de effecten van Community Living. Community Living past als innovatie in de toekomstscenario's van Valente en geeft aan dat leden van Valente continu bezig zijn met vernieuwing in de sector en richting geven aan de toekomst van de sector.

Het onderzoek moet inzicht geven in de werkzame principes van Community Living en een aanzet voor een beter en dieper inzicht in de individuele, maatschappelijke- als economische effecten van Community Living.

Het onderzoek heeft tot doel bij te dragen aan de verbreding van de inzet van maatschappelijke ggz als antwoord op de uitdagingen. Een verkennend onderzoek naar de maatschappelijke meerwaarde van Community Living. Gericht op de effecten voor deelnemers en de samenleving.

1.3 Aanpak onderzoek

In figuur 1 hebben we de onderzoeks aanpak weergegeven.

Figuur 1: Stappen in het onderzoeksproces

Het onderzoek is uitgevoerd door het verrichten van literatuurstudie, uitvoeren van interviews en een verdiepende analyse. Als derde stap in het onderzoek hebben we een effectenschema getoetst bij de respondenten en – voorzover mogelijk – voorzien van een kwantificering. De laatste stap betrof het opstellen van deze rapportage. De resultaten vinden hiermee hun basis in:

- Documenten en data van twee praktijkcases.
- Inzichten vanuit interviews met stakeholders, zoals samenwerkingspartners.
- Inzichten vanuit interviews met leidinggevendenden, begeleiders, bewoners die gebruik maken of hebben gemaakt van De Tippe en Timon Houten.
- Interviews met vrijwilligers en overige professionals bij of rondom De Tippe en Timon Houten.
- Twee locatiebezoeken zorgden voor een compleet beeld van de locatie en de bewoners.
- Literatuur en bestaand onderzoek naar geïdentificeerde effectgebieden.

Dit onderzoek beoogt geen wetenschappelijk onderbouwing noch een evaluatie te zijn van Community Living. Het betreft een combinatie tussen verkennend en beschrijvend onderzoek. Er is gebruik gemaakt van zowel kwantitatieve- als kwalitatieve methodes. Het onderzoek heeft een verkennend karakter, zowel voor de sector zelf als voor de betrokkenen bij de maatschappelijke geestelijke gezondheidszorg.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan we stil bij de maatschappelijke context die de achtergrond vormt van de maatschappelijke ggz. Vervolgens beschouwen we in hoofdstuk 3 Community Living zoals vormgegeven bij een locatie in Zwolle. In hoofdstuk 4 staan we stil bij een locatie van Timon in Houten. In hoofdstuk 5 kiezen we het perspectief van de bewoner en de waarde die zij toekennen en benoemen. Hiermee ontstaat aan de hand van concrete casussen een beeld van de aanleiding, de begeleiding en een beeld van de effecten. De geïdentificeerde effecten worden beschreven in hoofdstuk 6, gevolgd door een kwantificering in hoofdstuk 7. Tenslotte wordt gereflecteerd door de onderzoekers in hoofdstuk 8.

2. Context

2.1 Uitdagingen in zorg en welzijn

De zorg in Nederland staat voor grote uitdagingen.

- Een groeiend beroep op zorg in veel sectoren, in combinatie met groeiende personele tekorten.
- Zorgbudgetten staan onder druk, zijn moeilijk beheersbaar, en de zorg is complex georganiseerd.
- Effecten van woningtekort zijn voelbaar.

Belangrijke ontwikkelingen zijn de doorgaande inzet op ambulantisering, digitalisering en de opkomst van smart life. Tevens zien we een groeiende heroriëntatie op de eigen rol en invloed die burgers kunnen spelen (gemeenschapskracht en ontwikkeling naar zorgzame buurten). Een verschuiving van institutionele zorg naar meer ambulante en gemeenschapsgerichte ondersteuning is gaande.

Met behulp van de genoemde ontwikkelingen wordt gezocht naar innovatie in bestaande vormen van zorg en begeleiding of het ontwikkelen van nieuwe passende vormen van ondersteuning. Kortom, nieuwe ideeën, producten, diensten of processen worden ontwikkeld en toegepast, met als doel waarde toe te voegen en merkbare verbeteringen te realiseren.

2.2 Community Living als antwoord

In begeleiding en zorg betekent innovatie bijvoorbeeld het invoeren van nieuwe vormen van samenleven, zoals Community Living, waarbij mensen met en zonder kwetsbaarheid samenleven en omzien naar elkaar. Dit sluit aan bij recente ontwikkelingen richting zorgzame buurten en de transformatie naar een meer maatschappelijke geestelijke gezondheidszorg, waarin samenwerking, sociale samenhang en collectiviteit centraal staan. Innovatie draagt zo bij aan toekomstbestendige zorg die beter aansluit bij de behoeften van verschillende groepen in de samenleving.

Community Living staat beschreven in het rapport van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving "Met de stroom mee" (RVS, 2023). Het rapport benadrukt dat dergelijke initiatieven bijdragen aan de noodzakelijke transitie naar meer samenwerking, gedeelde verantwoordelijkheid en het versterken van de sociale samenhang binnen buurten en wijken. Community living wordt zo gezien als een belangrijke bouwsteen voor een toekomstbestendig en adaptief zorgstelsel, waarin collectieve en preventieve benaderingen centraal staan

In de rapportage "Met de stroom mee" van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving wordt Community Living expliciet genoemd als een vernieuwende vorm van samenleven, waarbij mensen met en zonder kwetsbaarheid samenleven en naar elkaar omzien. Dit concept wordt gepresenteerd als een concreet voorbeeld van hoe zorg en ondersteuning meer in de sociale basis en in de gemeenschap georganiseerd kunnen worden, in plaats van uitsluitend via formele zorgstructuren.

3. De Tippe in Zwolle

3.1 Inleiding

De Tippe in Zwolle is sinds 2024 een locatie waar RIBW Overijssel tezamen met maatschappelijke partners Community Living aanbiedt voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Dit initiatief maakt deel uit van de bredere ontwikkeling van de wijk De Tippe, waarin nieuwe woonvormen en sociale inclusie centraal staan.

Community betekent: 'dat je een goede buurt bent voor elkaar, naar elkaar omziet.'

De Community Living van RIBW Overijssel op De Tippe is in 2024 officieel van start gegaan, parallel aan de oplevering van de eerste woningen in de wijk. De locatie richt zich op volwassenen met een psychische kwetsbaarheid die begeleiding nodig hebben, maar zo zelfstandig mogelijk willen wonen.

De Tippe presenteert zich bewust niet als 'zorgstraat' maar als normale woonplek. Er wordt verbinding gelegd met de wijk, en kent geen profilering als zorglocatie.

3.2 Beschrijving van het concept

De Tippe is een voorbeeld van "Geclusterd wonen Beschermd Thuis". Geclusterd wonen Beschermd Thuis in Zwolle is een woonvorm voor mensen met een psychische kwetsbaarheid of complexe psychosociale problematiek die (nog) niet volledig zelfstandig kunnen wonen, maar voor wie een intramurale (instellings-)setting niet meer nodig is.

Het is een woonzorgconcept tussen beschermd wonen en zelfstandig wonen met thuisondersteuning. Naast geboden professionele begeleiding, biedt het geclusterd wonen fysieke beschutting door de omgeving en inhoudelijk door de community die gevormd wordt met medebewoners. Het geclusterd wonen bestaat naast zelfstandige woonruimte ook uit een gezamenlijke ruimte. De gemeenschappelijke ruimte verhuurt Openbaar Belang aan de RIBW Overijssel.

Community living betekent bij De Tippe dat bewoners in zelfstandige appartementen wonen, maar samen een gemeenschap vormen, elkaar ondersteunen en gezamenlijk activiteiten ondernemen. Er is professionele begeleiding aanwezig, maar er wordt sterk ingezet op eigen regie en onderlinge verbondenheid. Voor alle bewoners geldt dat zij hun eigen talenten en kwaliteiten in willen zetten om voor elkaar van betekenis te zijn. Een goede buur in een ondersteunende leefomgeving.

Bewoners met en zonder een hulpvraag

In de Tippe gaat het om 28 woningen geclusterd in elkaars nabijheid. De bewoners wonen in twee woningblokken tegenover elkaar. Er is één gemeenschappelijke ruimte (benedenwoning) met sleutelkast.

Er wonen mensen met een (lichte) ondersteuningsvraag samen met inwoners zonder ondersteuningsvraag. De Tippe heeft 18 bewoners met hulpvraag, en 9 zonder. Kortom, deze verhouding is 2/3 - 1/3.

In de Tippe hebben de bewoners met een hulpvraag doorgaans een indicatie gebaseerd op 4 uur begeleiding per week (begroting 2025). Het merendeel van de bewoners zijn jongvolwassenen, vaak met een aandoening in het autistische spectrum. Er is een basisniveau van zelfredzaamheid vereist, de bewoner moet zijn of haar eigen huishouden kunnen onderhouden. Daarnaast is het belangrijk dat de bewoners openstaat voor sociaal contact en zowel een beroep willen doen op de community als willen bijdragen aan de community. De contra-indicatie is verslavingsproblematiek.

Met elkaar en er zijn voor elkaar

Bewoners met en zonder hulpvraag volgen samen trainingen, waardoor ze van elkaar leren. Zelfredzaamheid wordt gestimuleerd doordat iedereen op eigen krachten wordt aangesproken. Bewoners geven elkaar tips en handvatten. De community zorgt voor snellere sociale verbinding. Er is een gemeenschappelijke ruimte waar bewoners elkaar ontmoeten, begeleiders treden bewust terug.

Aanmelding

Bewoners zonder hulpvraag worden geselecteerd op basis van hun motivatie en de wens om in een community te wonen. De selectie van bewoners zonder hulpvraag voor De Tippe Zwolle vindt plaats via een proces dat meerdere stappen omvat. Kandidaten reageren eerst via de website en vullen een vragenlijst in waarin hun motivatie en bereidheid om bij te dragen aan de community worden bevraagd. Vervolgens worden zij uitgenodigd voor een gesprek met vertegenwoordigers van Hart voor Zwolle en Openbaar Belang, waarin de rol van de bewoner zonder hulpvraag en hun bereidheid om te kijken naar mensen met een hulpvraag wordt besproken. Het is essentieel dat kandidaten openstaan voor sociaal contact en bereid zijn om actief deel te nemen aan de community. De screening is een belangrijk onderdeel van het proces om ervoor te zorgen dat iedereen een positieve bijdrage kan leveren aan de community.

Bij de bewoners met een hulpvraag speelde de begeleider een belangrijk rol bij de aanmelding voor De Tippe. Het gaat dan om bewoners met een maximum van vier uur begeleiding per week (indicatie). Als de begeleider samen met de bewoner tot de conclusie kwam dat het mogelijk een goede stap zou zijn om volledig zelfstandig te gaan worden, dan werden de bewoners aangemeld door hun persoonlijk begeleider, waarna er een gesprek plaatsvond met een vertegenwoordiger van de gemeente Zwolle en iemand van de RIBW. Ook voor bewoners met een hulpvraag is het een belangrijke eis dat diegene wil bijdragen aan de community.

Geen woonduurbeperking

Alle bewoners krijgen een huurcontract voor onbepaalde tijd. Bewoners zijn 23 jaar en ouder en mogen blijven wonen zonder begeleiding als ze zich blijven inzetten voor de community.

Karakter van de begeleiding

Het doel is begeleiding te bieden in de nabijheid door een vast team van begeleiders. De begeleiding is op afspraak, maar 24 uur per dag oproepbaar en kan binnen 45 minuten ter plaatse zijn als dat nodig is. Er wordt gewerkt aan het vergroten van de zelfredzaamheid, het opbouwen van een sociaal netwerk en het meedoen aan werk, opleiding of dagbesteding. De

nabijheid van andere bewoners en gemeenschappelijke ruimtes biedt extra structuur en veiligheid, en maakt oefenen met sociale interactie mogelijk.

Het doel is dat bewoners toewerken naar zoveel mogelijk zelfstandigheid en maatschappelijke participatie, met behoud van de benodigde beschutting en ondersteuning. Bewoners hebben hun eigen plek, in tegenstelling tot beschermd wonen locaties met meerdere bewoners.

Van begeleiders wordt gevraagd om community-denken toe te voegen aan hun reguliere begeleiding. Voor begeleiders die gewend zijn te begeleiden in een setting met 24 uren zorg (Beschermd Wonen) is dit concept in dat opzicht een leerschool. Het concept van De Tippe en de rol van de community vragen om taken ook neer te kunnen leggen bij de bewoners zelf en de community. Begeleiders zijn meer coach en regievoerder dan directe ondersteuners.

Community-building door Hart voor Zwolle

Naast begeleiding is in dit concept een partij nodig die zich bezighoudt met community-building. Bij de Tippe is dat Hart voor Zwolle.

Hart voor Zwolle organiseert zowel één-op-één maatjestrjecten als groepsactiviteiten, waarbij ontmoeting, ondersteuning en het opbouwen van duurzame relaties centraal staan. De stichting werkt samen met lokale partners, zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties en de gemeente Zwolle.

Hart voor Zwolle is een maatschappelijke organisatie en stichting die zich sinds 2014 inzet voor het verbinden van jongvolwassenen (18 - 35 jaar) aan kwetsbare inwoners van Zwolle. Het doel is om eenzaamheid te verminderen en sociale betrokkenheid in Zwolle te vergroten. De organisatie werkt met een klein, professioneel team en een grote groep jonge vrijwilligers die zich als maatje inzetten voor stadsgenoten die weinig of geen sociaal netwerk hebben, zoals ouderen, mensen met een handicap, vluchtelingen, dak- en thuislozen en eenzame jongvolwassenen.

Hart voor Zwolle speelt een belangrijke rol bij De Tippe. Zij ondersteunen de bewoners zonder hulpvraag door hen te coachen en te voorzien van informatie. Daarnaast fungeren zij als schakelpunt tussen de bewoners zonder hulpvraag en RIBW. Dit houdt in dat zij de bewoners zonder hulpvraag begeleiden in hoe zij bepaalde zaken kunnen aanpakken en hen helpen bij het navigeren door hun verantwoordelijkheden binnen de community.

Hart voor Zwolle biedt trainingen en ondersteuning aan de bewoners zonder hulpvraag. Het is de bedoeling dat alle bewoners zonder hulpvraag twee buddy's (bewoners met hulpvraag) krijgen, maar niet alle bewoners met hulpvraag hebben hier behoefte aan. De organisatie speelt dus een rol in het faciliteren van de interactie en samenwerking tussen de bewoners zonder en met een hulpvraag. In de opstartfase van de Tippe heeft Hart van Zwolle activiteiten gericht op:

- Werving & selectie van bewoners zonder hulpvraag.
- Initiatie van buddycontacten en de eerste begeleiding.
- Opening de Tippe deel 1 en deel 2 (oplevering in 2 momenten).
- Overige werkzaamheden in de opstartfase (overleggen, inloopmomenten bewoners, inrichting gemeenschappelijke ruimte, ondersteuning community vorming etc.).

Na opening richt de inzet zich op:

- Begeleiding & coaching van de 9 bewoners zonder hulpvraag.
- Begeleiden en coördineren van groepsactiviteiten en huiskamermomenten.
- Overlegmomenten met partners.

Feiten en cijfers

In 2025 bedragen de geraamde totale kosten voor De Tippe circa 180.000, - euro.

De grootste uitgavenpost betreffen kosten die samenhangen met de personele inzet (89%). De overige kosten omvatten onder meer huur van de gemeenschappelijke ruimte en een klein aandeel materiele kosten (11%).

Onderwerp	
Verhouding bewoners met en zonder hulpvraag	18 bewoners met hulpvraag, en 9 zonder
Vrijwillige inzet bewoners zonder hulpvraag	Gemiddeld 4 uur per week
Begeleiding en support	1,57 fte per jaar (2 tot 2,5 uur per week per bewoner)
Communitybudget	500 euro per jaar
Inzet door Hart voor Zwolle	15.000 euro per jaar (begrotingsbasis), gemiddelde inzet 1 – 1,5 uur per meewoner (bewoner zonder hulpvraag) per maand

Tabel 1. Feiten en cijfers

De Tippe wordt tevens ondersteund door een vakinhoudelijk teamondersteuner van de RIBW Overijssel. Deze vervult in de praktijk vaak in het eerste half jaar van een nieuw initiatief een belangrijke ondersteunende rol.¹

¹ Deze kosten zijn eenmalige projectkosten.

4. Hollandsspoorwest in Houten

4.1 Inleiding

Hollandsspoorwest is een community (woongemeenschap) in Houten-Zuid van Timon. Het pand, de locatie en het concept bestaat al vele jaren. Iedereen heeft zijn eigen woonplek en appartement. De locatie kent een ruime gedeelde tuin en gemeenschappelijke ruimte.

De locatie ligt in een moderne woonwijk. De locatie is gelegen tegenover een verpleeglocatie van Warande en grenst met de tuin aan de tuinen van de burens.

Timon is opgericht in 1983. Sinds de start biedt zij hulpverlening en begeleiding aan jongeren en jongvolwassenen. De organisatie biedt hulp geïnspireerd door een christelijke levensovertuiging. Hulp wordt geboden, ongeacht de geloofs- of levensovertuiging van de hulpvrager.

Centraal in de visie op zorg van Timon staat dat naast behandeling en begeleiding altijd ook oog is voor het leren leven in relaties. Het hebben van relaties en onderdeel zijn van gemeenschappen ziet Timon als essentieel onderdeel van het herstelproces. Hierin spelen vrijwilligers, als goede buur of om/kernbewoners, een belangrijke rol. Zo ook in het bezochte community concept, de woongroep in Houten.

4.2 Beschrijving van het concept

De community Hollandsspoorwest bestaat uit 5 jongvolwassenen met een hulpvraag en 10 bewoners zonder een hulpvraag, ook wel kernbewoners genoemd. De community kent als bewoners: singles, stellen, gezinnen en jongvolwassenen. Kortom, een mix aan gezinssamenstellingen is mogelijk. Ze wonen samen in een appartementencomplex met drie woonlagen.

Als kernbewoner ben je een goede buur voor de jongvolwassenen. Je deelt met hen het gewone leven. Dat doen kernbewoners vrijwillig.

Behoeftes

De locatie is er voor jongvolwassenen voor wie de stap naar zelfstandig wonen (nog) te groot is, of voor jongvolwassenen waarvan de vraag is of ze deze stap kunnen maken. De community biedt plaats aan een brede doelgroep jongvolwassenen, maar uit ervaring blijkt dat deze vorm van wonen vooral goed werkt voor jongvolwassenen met internaliserende problematiek, en voor jongvolwassenen met emotionele of gedragsproblemen.

Er is een sterke nadruk op het bieden van doorlopende zorg van jongere van onder de 18 naar zorg voor jongvolwassenen die ouder zijn dan 18 jaar en het creëren van een warme, ondersteunende omgeving.

Aanmelding

Om te kunnen komen wonen is het van belang dat jongvolwassenen gemotiveerd zijn. In een community is meedoen een voorwaarde. Exclusiecriteria zijn onder andere: agressieproblematiek, ernstige verslaving of crimineel gedrag.

Jongvolwassenen worden aangemeld via de wijkteams. Sommigen zijn dak- of thuisloos en trekken van bank naar bank, terwijl anderen vanwege spanningen thuis niet langer thuis kunnen blijven. Een deel van deze jongvolwassenen komt uit de jeugdzorg, bijvoorbeeld uit pleeggezinnen. Jongvolwassenen die deze vorm van zorg al hebben ervaren, doen het doorgaans goed in communities. Daarnaast zijn er jongvolwassenen die uit een 24-uurssetting van de jeugdzorg komen. Zij willen op hun achttiende vaak hun eigen gang gaan en ervaren de verplichtingen van Community Living als belemmerend, waardoor het concept van Community Living soms minder goed aansluit en zij eerder kiezen voor een eigen woning. Dit wordt in de intake verkend.

Woonduurbeperking

Jongvolwassenen krijgen een huur- en zorgcontract voor 2 jaar. Het doel is dat zij in deze periode uitstromen naar zelfstandige woningen, met vervolgbegeleiding op maat door Timon (met een gemiddelde van een half jaar).

Kernbewoners en vrijwilligers

Kernbewoners spelen een cruciale rol: zij zijn geselecteerde, emotioneel stabiele vrijwilligers; goede burens die er bewust voor kiezen om op deze woonplek te wonen en zo op een wederkerige en gelijkwaardige manier betrokken te zijn bij de jongvolwassen bewoners met een hulpvraag. Het gaat om ontspannen contact gericht op het delen en het herstel van het gewone leven. Contact waarin de jongvolwassenen zich gezien en gewaardeerd weten. Het contact heeft geen verplichtend karakter.

Kernbewoners en de jongvolwassen bewoners met een hulpvraag krijgen samen de mogelijkheid om te zoeken naar manieren van contact die bij hen passen. Daarin houden kernbewoners de drempel voor contact laag. Essentieel hierbij is dat de kernbewoners geen inzage hebben in het cliëntdossier en de jongvolwassenen zien als een medebewoner in plaats van een hulpvrager.

Kernbewoners wordt gevraagd om een vrijwillige inzet van ca. 8 uur per week. Ze krijgen geen vergoeding. Er is een community toelage die wordt gebruikt voor zaken zoals wc-papier, koffie en tuinonderhoud. Een kernbewoner beheert deze toelage.

Om de kernbewoners te ondersteunen is er een vrijwilligerscoach actief. De vrijwilligerscoach is betrokken bij de werving en selectie van kernbewoners (vrijwilligers). Dit omvat het bieden van informatie, het voeren van verdiepende gesprekken en het verwerken van aanmeldformulieren. Het is belangrijk dat de geselecteerde personen emotioneel stabiel zijn en in staat zijn om met moeilijke situaties om te gaan. De vrijwilligerscoach ondersteunt de kernbewoners, ook in situaties van ernstige incidenten, zoals suïcidepogingen. In samenwerking met professionals van Timon helpt de coach de kernbewoners om hiermee om te gaan en biedt praktische handvatten.

We moeten ervoor waken dat je je als professional niet de plek inneemt van mensen uit het netwerk van de jongere. Zij zijn belangrijk. De vraag van de begeleider is dan: Wie zijn er bij op 30-jarige verjaardag van de bewoner? Dat is vaak niet de begeleider, maar kan wel de bewoner zonder hulpvraag zijn.

Begeleiders

Alle jongvolwassenen met een hulpvraag uit de woongroep (cliënten van Timon) worden begeleid door professionals uit een team van hulpverleners. Het professionele team van hulpverleners maakt geen onderdeel uit van de community maar is wel verantwoordelijk voor de zorginhoudelijke begeleiding.

De begeleiding is mensgericht en wederkerig. De begeleiding richt zich bijvoorbeeld op het reflecteren op het gedrag, het leren opbouwen van sociale relaties, het leren omgaan met verantwoordelijkheden (zoals huur betalen). Er is ruimte om kwetsbaar te zijn, en bij terugval wordt niet direct ingegrepen, maar gezocht naar erkenning en herstel in het contact. Dit voorkomt dat jongvolwassenen zich buitengesloten voelen en stimuleert hun zelfvertrouwen en zelfstandigheid.

De begeleiding betreft actief het netwerk van de jongvolwassenen, zoals familie en vrienden, zodat ook buiten de community een vangnet ontstaat.

Feiten en cijfers

In tabel 2 zetten we de feiten en cijfers op een rij die specifiek gelden voor Community Living ten opzichte van een reguliere vorm van ambulante begeleiding. Begeleiders in de community werken ook op andere locaties en zijn niet locatiegebonden, maar cliëntgebonden.

Onderwerp	
Verhouding kernbewoners en jongvolwassenen	10 kernbewoners, 5 jongvolwassenen met hulpvraag
Gemiddelde verblijfsduur (jongvolwassenen met hulpvraag)	2 jaar en 3 maanden
Kosten gemeenschappelijke ruimte	€1000,- euro per maand
Vrijwilligerscoach	3 uur per week voor de community
Extra inkomsten uit fondsen en giften	Voor de kosten van het faciliteren van de community (o.a. loonkosten van een vrijwilligerscoach).

Tabel 2. Feiten en cijfers

5. Verhalen van bewoners

Om het algemene beeld verder te verdiepen schetsen we de situaties van vier bewoners. Er is expliciet aandacht voor de rol die de community speelt in het leven van de bewoners.²

Lisa (zonder hulpvraag) en Ahmed (met hulpvraag) wonen zelfstandig en zijn burens

Toen Lisa na haar studie op zoek ging naar een nieuwe woonplek, wilde zij graag iets anders dan een standaard appartement. Zij kwam de community tegen via een woningzoekwebsite en raakte meteen geïnteresseerd. Het idee dat je samenwoont met mensen die allemaal bewust voor deze plek kiezen, sprak haar aan. Tijdens het selectieproces moest zij een motivatiebrief schrijven en werd zij uitgenodigd voor een gesprek met welzijn en de woningcorporatie. Daar werd haar uitgelegd dat het belangrijk is om open te staan voor contact met mensen met een hulpvraag, maar dat je geen hulpverlener hoeft te zijn. Dat stelde haar gerust; zij wilde graag betrokken zijn, maar niet de verantwoordelijkheid dragen voor iemands zorg.

De verhuizing was spannend, vooral omdat zij niet precies wist wie haar burens zouden zijn. Tijdens de eerste gezamenlijke bijeenkomst ontmoette zij de andere bewoners. Het was een gemêleerd gezelschap, en zij merkte dat iedereen zijn eigen reden had om hier te wonen. Nu zij hier een jaar woont, voelt zij zich echt thuis. Samen met de andere bewoners organiseert zij activiteiten, zoals een filmavond of een gezamenlijke maaltijd, maar niets is verplicht. Wat zij vooral waardeert, is dat je altijd even bij iemand kunt aankloppen voor een praatje, maar dat er ook ruimte is voor privacy. De community geeft haar een gevoel van verbondenheid en betekenis; zij merkt dat zij echt bijdraagt aan een prettige sfeer in de buurt.

Ahmed kwam binnen met de wens om zelfstandig te kunnen gaan wonen en dit doel heeft hij inmiddels bereikt. Toen zijn begeleider vertelde over het community project, was hij in het begin wat sceptisch. Hij was bang dat hij misschien niet zou passen tussen mensen zonder hulpvraag, of dat hij te veel alleen zou zijn. Tijdens de intake werd hij samen met zijn begeleider uitgenodigd voor een gesprek met de begeleidingsorganisatie en de woningcorporatie. Ze vroegen naar zijn wensen, zijn hulpvraag en hoe hij dacht bij te kunnen dragen aan de community. Het gesprek voelde open en respectvol. Na afloop kreeg hij snel te horen dat hij welkom was.

De verhuizing moest hij grotendeels zelf regelen, wat best spannend was omdat hij weinig familie heeft. Gelukkig hielp zijn begeleider met praktische zaken. De eerste weken in de community waren wennen. Hij had tijd nodig om zijn draai te vinden, maar merkte al snel dat de sfeer hier anders is dan in een gewone flat. Mensen groeten elkaar, er zijn gezamenlijke activiteiten en als hij zich een dag minder voelt, is er altijd wel iemand die even vraagt hoe het gaat. Hij waardeert het dat hij zelfstandig woont, maar toch onderdeel is van een groep. Het geeft hem structuur en steun, zonder dat hij het gevoel heeft dat hij bekeken wordt. De community is voor hem een veilige plek waar hij zichzelf kan zijn, met ruimte voor zijn eigen tempo.

² Er is sprake van fictieve personages om de privacy te borgen.

Wim en Marlies (zonder hulpvraag) wonen samen

Wim (35 jaar) is al bijna vijf jaar kernbewoner in de community. Wim en zijn vriendin Marlies zochten na hun studententijd in Groningen een plek die bij hun wensen paste: samenleven met anderen, maar toch hun eigen ruimte behouden.

Het kennismakingsproces met de community verliep positief en sloot aan bij hun verwachtingen. Om kennis te maken eten Wim en Marlies een paar keer mee en nemen ze deel aan een uitje dat de community organiseert. Het 'klikt', ze maken goede contacten en willen er graag wonen.

Wim en Marlies maken bewust deze keuze. Marlies deed altijd al veel vrijwilligerswerk en Wim heeft dit ook opgepakt. Samen willen ze graag wonen in community om van betekenis te zijn, maar ook om te ervaren dat de jongvolwassenen omgekeerd iets voor hen betekenen: gezelligheid, maar ook het delen van (levens)ervaringen.

Wim ervaart het wonen in de groep als sociaal, laagdrempelig en minder isolerend dan zelfstandig wonen. Het delen van maaltijden en kosten maakt het bovendien betaalbaar. Hoewel het tijd kost (Wim en Marlies zijn gevraagd om 8 uur per week bij te dragen), levert het geluk en voldoening op. De sociale dynamiek, het samen organiseren van activiteiten en het opbouwen van vriendschappen dragen bij aan levensgeluk.

Is het dan net als in een ander complex? Nee, Wim en Marlies zijn meer dan alleen burens: ze bieden aandacht, luisteren, ondernemen samen leuke dingen en organiseren activiteiten. Tegelijkertijd zijn ze geen begeleiders. Als problemen serieus worden, verwijzen ze door naar de professionele begeleider. Wim en Marlies zijn zich bewust van hun grenzen en bemoeien zich niet met complexe problematiek, maar bieden wel een luisterend oor en begrip. Vanuit hun hart, vanuit liefde. Er zijn ook basisregels die van belang zijn in de community: liefdevol zijn, sociale grenzen bewaken en veiligheid creëren staan centraal. Wim en Marlies hebben, evenals de andere bewoners zonder hulpvraag, een eigen coach waar ze altijd terecht kunnen.

Door samen te leven, worden sommige problemen vroegtijdig gesignaleerd en kan de professionele begeleiding zich richten op zwaardere thema's. Praktische routines, zoals samen koken, afwassen en kiko's buiten zetten, bieden structuur en ritme die een begeleider niet altijd kan geven. Deze zaken zijn onderdeel van de afspraken in de community. Iedereen heeft hier "een taak", aldus Wim.

Wim ziet dat het wonen rust en veiligheid biedt, waardoor sommige jongvolwassenen echt opbloeien. De tijdelijkheid van het verblijf (meestal twee jaar) zorgt volgens Wim voor een gezonde doorstroom en geeft ruimte aan nieuwe jongvolwassenen die een plek nodig hebben.

Evi (met hulpvraag) woont zelfstandig

Evi, een jonge vrouw van 21 jaar, komt wonen in de community voor jongvolwassenen. Evi heeft een achtergrond in de pleegzorg en kan de stap naar volledig zelfstandig wonen nog niet maken. Begeleid wonen is onvoldoende passend vanwege het accent op praktische zaken, terwijl beschermd wonen (met 24/7 toezicht) te intensief is. Community Living biedt haar een balans tussen zelfstandigheid en nabijheid.

Evi start haar traject met gezamenlijke maaltijden en deelname aan groepsactiviteiten, wat in het begin spannend en onwennig is vanwege haar schuchtere aard. Ze waardeert vooral de gelijkwaardigheid en het feit dat kernbewoners (bewoners zonder hulpvraag) ook hun eigen uitdagingen hebben. Het normaliseren van het samenleven en het ontbreken van een 'cliënt-etiket' vindt zij erg belangrijk. Kernbewoners vervullen de rol van goede buur, met wie samen wordt gegeten, films gekeken en spelletjes gespeeld. Ze namen nadrukkelijk niet de rol van hulpverlener op zich.

Evi heeft een eigen huurcontract, met begeleiding en therapie buiten de community. De community fungeert als oefenplek in een normale setting, waar ze sociale vaardigheden kan ontwikkelen en oefenen met het aangaan van relaties. Problemen of uitdagingen bespreekt ze met de begeleider. De stabiele, veilige basis van de community maakt het na enige tijd voor Evi ook mogelijk om haar trauma aan te pakken en hulp te vragen. Ze krijgt hiervoor therapie. Het gevoel van veiligheid en het oefenen met sociale interacties dragen bij aan de effectiviteit van haar behandeling.

De community betekent voor Evi de basis voor - het stap voor stap - behalen van haar persoonlijke doelen. De veilige en huiselijke omgeving biedt ruimte om te groeien en te werken aan zelfstandigheid. De aanwezigheid van 'normale' mensen, zoals ze dat noemt, en het opbouwen van gezonde relaties zijn voor haar essentieel in haar ontwikkeling. Haar begeleider wisselt, maar er is een buddy-systeem waardoor Evi hiermee om kan gaan en kan leunen op de stabiliteit van de community. Ze merkt dat ze sterker wordt, meer initiatief neemt in de samenleving, werk oppakt en sociale contacten aangaat.

De begeleiding is inhoudelijk en gericht op het behalen van doelen. Evi heeft bij de start 10 uur zorg per week nodig, maar door de ondersteuning vanuit de community wordt dit minder. Na 2 jaar is Evi klaar voor de volgende stap. Helaas is er nog geen woning beschikbaar, dus blijft ze nog even wonen. Ze staat op de wachtlijst voor een eigen woning. Na een half jaar is het zover. Ze kan verhuizen! Met een dubbel gevoel laat ze de community achter. Ze had een fantastische tijd en gaat de warmte van de community missen. Tegelijkertijd is ze ook klaar voor de volgende stap.

Evi is blij dat het zeker nog mogelijk is een half jaar, als het nodig is, contact op te nemen met haar begeleider.

6. Kwalitatieve analyse

In dit hoofdstuk gaan we in op de kracht van Community Living, oftewel de sleutels tot succes. Deze sleutels tot succes worden door betrokkenen genoemd als de redenen dat Community Living uniek is en meerwaarde heeft.

Gelijkwaardigheid

Een van de belangrijkste aspecten van Community Living is de laagdrempeligheid en het uitgangspunt van gelijkwaardigheid. Het mooiste voorbeeld werd gegeven door een kernbewoner (zonder hulpvraag) die aangaf dat toen hij zelf kampte met burn-out verschijnselen, hij omgekeerd ook steun ervoer vanuit de community. "Dit hoort bij het leven, iedereen heeft daarin zijn uitdagingen", was een belangrijke les en ervaring.

"Nee, je bent hier in de basis geen cliënt. Het draait echt om gelijkwaardigheid: kernbewoners dragen geen zorg voor de jongvolwassenen. Het is aan de jongvolwassene zelf wat je wilt delen. Er is geen inzage in je dossier of zoiets. Het is eigenlijk gewoon... normaal. Je bent hier geen cliënt, en ook bewoners zonder hulpvraag lopen wel eens ergens tegenaan. We delen het leven gewoon met elkaar, als mens onder elkaar. En dat waardeer ik enorm."

Jongvolwassenen ervaren een warme en uitnodigende omgeving waarin ze zich soms even kunnen terugtrekken tijdens moeilijke periodes, maar ook de stap naar de maatschappij kunnen zetten zonder dat deze te groot aanvoelt. Dit biedt ruimte om kwetsbaar te zijn en altijd welkom te zijn.

Sociale verbinding en sociale interactie

Een van de belangrijkste succesfactoren van Community Living is de bevordering van sociale verbindingen tussen bewoners. Door samen te leven, ontstaat er een gevoel van verbondenheid en wordt eenzaamheid verminderd.

"Het is fijn om altijd iemand in de buurt te hebben om mee te praten of activiteiten te ondernemen."

Deze sociale interacties leiden tot een hechte gemeenschap waarin bewoners elkaar ondersteunen bij dagelijkse activiteiten. De community vult aan op de taken van een begeleider, zoals samen boodschappen doen en gezelschap bieden. Bewoners stimuleren elkaar om deel te nemen aan activiteiten zoals een sportschool bezoeken.

Sociale interactie speelt een cruciale rol. Jongvolwassenen leren sociale omgang opbouwen en aangaan, wat bijdraagt aan hun groei in volwassenheid en zelfvertrouwen.

"Jongvolwassenen kunnen alles wat ze leren in therapie oefenen in de praktijk, wat hun herstelproces bevordert. De kernbewoners bieden een veilige en stabiele omgeving waarin ze kunnen groeien en zich ontwikkelen."

Het sociale contact, zoals samen eten en ontspannen activiteiten is een kernonderdeel van de community. Het biedt een vaste basisstructuur. Deze sociale activiteiten helpen om te reflecteren en te ontspannen na therapie of een drukke week. Dit bevordert niet alleen het mentale welzijn, maar ook fysieke gezondheid, zo geeft begeleiding aan.

"Ze maken minder cortisol aan en verkeren meer in een ruststand."

Het betrekken van het netwerk, zoals familie en vrienden, in het proces is ook een sleutel tot succes. Ouders voelen zich onderdeel van het leven van hun kind. Dit versterkt de sociale relaties en biedt een stabiele en ondersteunende omgeving voor jongvolwassenen.

Autonomie en zelfredzaamheid

Een ander belangrijk aspect is de autonomie en verantwoordelijkheid die jongvolwassenen krijgen. Ze huren hun eigen appartement en worden aangesproken op hun volwassenheid en verantwoordelijkheid. Dit ontbreekt vaak als ze begeleid wonen in een groep, waar ze minder vrijheid en autonomie ervaren. Het hebben van een eigen plek en veilige haven stelt hen in staat om stappen te zetten richting zelfstandigheid.

"Community Living biedt veiligheid en nabijheid. Dit is de kern. Jongvolwassenen en kernbewoners kennen elkaar, zien elkaar en spreken met elkaar, wat een basis van veiligheid en verbondenheid creëert."

Door het samenleven met anderen leren bewoners zelfstandiger te worden. De gemeenschappelijke ruimte biedt een ontmoetingsplaats waar bewoners met elkaar het gewone leven kunnen leven. Een begeleider gaf aan: "We zien dat bewoners steeds meer zelfvertrouwen krijgen en taken zelfstandig oppakken die ze voorheen niet durfden." Dit bevordert niet alleen de zelfredzaamheid, maar ook het gevoel van eigenwaarde bij de bewoners.

Vroegsignalering, voorkomen crisis en behandelbereidheid

Neveneffect van het wonen in een community is dat het bijdraagt aan het voorkomen van eenzaamheid en de noodzaak om beroep te doen op crisisdiensten vermindert. Bovendien draagt het wonen in een community bij aan vroegsignalering en preventie, waardoor escalaties worden verminderd.

"Ik kan aan mijn doelen werken. Het wonen hier biedt een stabiele basis en dat heeft invloed op veel factoren, waaronder mijn behandeling. Ik ben een trauma behandeling aangegaan, omdat ik het durfde vanuit de stabiele plek die ik hier heb en de warme mensen om me heen."

Onveiligheid, overlast en thuisloosheid

De jongvolwassenen die leven in de community konden niet meer thuisblijven. Het blijven wonen in een ongezonde thuissituatie kan leiden tot negatieve gevolgen, zoals het afglijden richting verslaving en het niet doorbreken van schadelijke patronen. De community biedt een alternatief voor thuisloosheid die in veel gevallen dan kan optreden. De intensiteit van de

problemen hangt af van de specifieke casus, zo komt naar voren. In een deel van de gevallen leidt de ongezonde thuissituatie tot sociale overlast en het inschakelen van veel hulpverleners en hulpdiensten. Door Community Living kan thuisloosheid worden voorkomen door een meer stabiele leefomgeving die wordt geboden.

Rol van begeleiders

Begeleiders fungeren meer als coaches en regievoerders, waardoor ze zich kunnen richten op inhoudelijke ondersteuning in plaats van praktische zaken en het sociale contact.

"Doordat we ons kunnen richten op de inhoudelijke begeleiding, is deze doelmatiger en zien we echt vooruitgang bij de bewoners. Het is mooi om te zien hoe ze groeien."

Bij dit punt hoort de uitleg dat begeleiders aangeven dat het 1 op 1 contact bij reguliere ambulante begeleiding in een solitaire thuissituatie vaak voor zeker de helft van de tijd bestaat uit sociaal contact en het sociale gesprek. Dat heeft dan ook een functie maar beslaat een groter deel van de tijd dan in een community, waar het sociale leven veelal stabiel is, er een netwerk is en een bewoner met een hulpvraag meer 'aan staat' en 'in beeld is'.

Werkplezier

Het werken in een community setting draagt bij aan het werkplezier van begeleiders. Ze zien de positieve effecten van hun werk en ervaren minder stress doordat ze zich kunnen richten op inhoudelijke begeleiding.

"Het is geweldig om te zien hoe bewoners zich ontwikkelen en zelfstandiger worden. Dat geeft veel voldoening en maakt het werk echt de moeite waard."

Een belangrijk feit is dat begeleiders eventuele 'zorgen' over een bewoner na hun dienst of in het weekend niet mee naar huis hoeven te nemen. Het geeft rust om te weten dat er betrokken burens (de kernbewoners) aanwezig zijn. Zij zijn aanwezig als goede burens en kunnen, wanneer er echt iets niet in orde is, contact opnemen met Timon. Het gevoel, dat je jouw cliënt achterlaat omringd met goede burens maakt het makkelijker om werk los te laten en te ontspannen.

Preventie

Community Living heeft ook een preventieve werking. Het voorkomt soms dat bewoners naar beschermd wonen moeten, vooral voor eenzame cliënten. Community Living biedt een concept voor bewoners die zelfstandig zijn of de stap naar zelfstandigheid kunnen maken. Ze hoeven dan niet in te stromen in beschermd wonen. De veilige omgeving helpt (een deel van de) crisissituaties te voorkomen en biedt een vangnet tijdens het ontwikkelen van zelfstandigheid.

"Ik voel me hier veilig en gesteund. Het geeft me de ruimte om aan mijn zelfstandigheid te werken zonder bang te zijn voor terugval."

Normalisatie

Het samenleven van bewoners met en zonder hulpvraag draagt bij aan de normalisatie van het leven. Bewoners leren van elkaar en ervaren dat iedereen uitdagingen heeft, wat bijdraagt aan een gevoel van gelijkwaardigheid.

"Het is mooi om te zien hoe we elkaar kunnen helpen en van elkaar kunnen leren. Het maakt niet uit of je wel of geen hulp nodig hebt, we zijn allemaal gelijk."

Financiën op orde

Community Living biedt financiële voordelen doordat bewoners gezamenlijk trainingen volgen en het beheren van financiën goed ondersteund wordt. Post wordt geopend en de steunstructuur is er, vanuit de begeleiding ofwel vanuit het netwerk. Dit leidt tot een betere financiële zelfredzaamheid en grotere zelfstandigheid.

"Ik heb veel geleerd over budgetteren en sparen. Het geeft rust om te weten dat ik mijn zaken op orde heb."

Zingeving

Bewoners zonder hulpvraag kiezen bewust voor Community Living omdat ze iets willen betekenen voor anderen. Deze motivatie en zingeving dragen bij aan een positieve en ondersteunende gemeenschap.

"Ik wilde graag iets terugdoen voor de maatschappij en anderen helpen. Het geeft veel voldoening om te zien hoe we samen een verschil kunnen maken."

7. Kwantitatieve effecten nader in beeld

In hoofdstuk 6 hebben we de kwalitatieve effecten in beeld gebracht. In dit hoofdstuk verkennen we kwantitatieve effecten. Let wel: dit betreft geen harde 'incalculeerbare' bedragen. Het onderzoek redeneert verder op de resultaten en inzichten vanuit het kwalitatief onderzoek om daarmee de potentie van Community Living verder kwantitatief te verkennen en inzichtelijk te maken.

Onderwerp	Nadere uitwerking en calculatie	Bedrag in euro's <u>per bewoner met hulpvraag</u>
Kwaliteit van leven (door autonomie en sociale interactie) bewoners met hulpvraag	Community living biedt cliënten een veilige en vertrouwde basis om zelfstandig te wonen in een veilige omgeving. Door in deze veilige omgeving te oefenen met allerlei situaties en daar ook verantwoordelijkheid te moeten nemen groeit het zelfvertrouwen van bewoners. Dit zorgt voor meer kwaliteit van leven en voor een meer duurzaam herstel. Als we dit vertalen in geld gaan we ervan uit dat een deel van de cliënten zonder Community Living dak-/thuisloos zou zijn. Het gemiddelde verschil in kwaliteit van leven tussen een bewoner met hulpvraag en dakloos zijn, is ongeveer 0,16 gezonde levensjaren (QALY's). Vertaald naar geld is dat ongeveer 7.867 euro per jaar. We gaan ervan uit dat dit geldt voor 10% (behoedzame inschatting) van de cliënten in Community Living.	786
Sociale relaties bewoners met hulpvraag	Binnen Community Living staat het werken aan sociale relaties centraal. We gaan ervan uit dat voor 50% van de bewoners met hulpvraag hun netwerk actief ontwikkeld wordt (binnen of buiten de community). Hierdoor neemt ook de kwaliteit van leven toe in het sociaal netwerk van de bewoners met hulpvraag. Uitgaande van gemiddeld 1 netwerkrelatie per bewoner met hulpvraag en een kwart van de QALY's voor de bewoner met hulpvraag zelf levert dit een baat op van ongeveer 983 euro per bewoners met hulpvraag.	983
Samenwerking met goede burens versterkt professionele zorg.	Het samenwonen met bewoners zonder hulpvraag zorgt voor meer veerkracht bij cliënten wat als gevolg heeft dat er meer (duurzame) draagkracht ontstaat. Dit zorgt niet zozeer voor een directe besparing in de professionele begeleiding maar is <i>wel</i> een helpende factor in de begeleiding.	PM
Meer zelfstandigheid en veiligheid leidt tot minder beroep op 24/7 woonvormen (beschermd wonen)	Voor een beperkt deel van de bewoners (5%) geldt dat zij zonder Community Living in beschermd wonen hadden gewoond. Regulier beschermd wonen kost gemiddeld 50.000 euro op jaarbasis. Nu ontvangen deze bewoners gemiddeld 5 uur per week begeleiding wat een verschil oplevert van 42.200 euro op jaarbasis. Teruggerekend naar een bedrag per bewoner leidt dit tot 2.110 euro.	2.110

Werkplezier	Het werken in een community setting draagt bij aan het werkplezier van begeleiders. Ze zien de positieve effecten van hun werk en ervaren minder stress doordat ze zich kunnen richten op inhoudelijke begeleiding. Een belangrijk feit is dat begeleiders eventuele 'zorgen' over een bewoner niet hoeven mee te nemen de avond in (na hun dienst) of het weekend. Het geeft rust om te weten dat er betrokken burens (de kernbewoners) aanwezig zijn. Dit heeft een positieve invloed op de psychosociale arbeidsbelasting (PSA). Een derde van het ziekteverzuim (circa 30-33%) in Nederland wordt direct veroorzaakt door werkgerelateerde psychische klachten, oftewel PSA. We gaan uit van het verminderen van verzuim met 1% (behoedzame inschatting). Op basis van het branchegemiddeld van 8,3% ziekteverzuim zou dat een daling naar 7,3% betekenen. Dit betekent een financieel effect van 500 euro per medewerker (directe loonkosten, uitgaande van een loonsom van 50.000 euro) en we gaan ervan uit dat er per bewoner gemiddeld één medewerker betrokken is Community Living.	500
Afname in overlastmeldingen	Door de stabiliteit binnen Community Living neemt het aantal overlastmeldingen af. Dit geldt voor circa 15%. Uitgaande van gemiddeld 4 meldingen per jaar en een bedrag van 150 euro ¹ per melding leidt dit tot een effect van 7.800 euro per jaar.	1.170
Duurzame behandelrelatie	Voor bewoners die GGZ-behandeling ontvangen geldt dat zij meer stabiel zijn gedurende hun behandeling en dat behandelaren door kunnen dringen tot de kern van problemen omdat de basisvoorwaarden (stabiel leven) op orde zijn voor deze inwoners. Daardoor duurt de behandeling gemiddeld korter. We gaan ervan uit dat een behandeling in de ggz gemiddeld 10.000 euro kost en dat door de inzet van Community Living bij 30% van de cliënten de duur met 20% verkort kan worden en dat bij 30% van de bewoners geen recidive plaatsvindt omdat zij een stabiele woonsituatie hebben waardoor de behandeling wordt voorkomen. Dit leidt tot een effect van 3.600 euro per bewoner.	3.600
Vroegsignalering, voorkomen crisis	Bij naar schatting 40% van de cliënten wordt twee keer per jaar een crisisopname voorkomen. Er wordt geen beroep gedaan op de acute GGZ omdat de situatie in Community Living zorgt voor een stabiele en veilige woonsituatie. Hierbij is uitgegaan van gemiddeld 2 keer per jaar een opname van 2 weken opname in GGZ. Dit leidt tot het voorkomen van opnames in de GGZ (28 dagen 350 euro per dag ³ = 9.800 euro).	3.920
Financiën op orde	Het voorkomen of verminderen van financiële problematiek heeft effect op het voorkomen van schuldhelpverlening en daarbij behorende schuldenproblematiek en het verkorten van de gemiddelde duur van een schuldhelpverleningstraject. We gaan ervan uit dat er jaarlijks bij minimaal 25% van de cliënten een schuldhelpverleningstraject van 1.700 euro gemiddeld wordt voorkomen waarbij ook een schuld van gemiddeld 2.500 euro per jaar wordt voorkomen (4.200 euro per jaar).	1.050

³ Maatschappelijke prijslijst.

Zingeving	Bewoners zonder hulpvraag kiezen bewust voor Community Living omdat ze iets willen betekenen voor anderen. Deze motivatie en zingeving dragen bij aan een positieve en ondersteunende gemeenschap. We gaan ervan uit dat voor deze medebewoners de kwaliteit van leven toeneemt met 25% van de waarde van de Qaly van cliënten. Voor iedere bewoner met een hulpvraag is er gemiddeld ook één bewoner zonder hulpvraag. Omgerekend leidt dit tot een effect van ca 983 euro.	983
-----------	--	-----

8. Reflectie

Community Living speelt in op de groeiende behoefte aan inclusieve en ondersteunende woonomgevingen, ook voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Een van de meest opvallende aspecten uit het onderzoek is de nadruk op gelijkwaardigheid en sociale interactie. Bewoners met en zonder hulpvraag leven samen en ondersteunen elkaar, wat bijdraagt aan een gevoel van verbondenheid en veiligheid. Dit is een cruciale factor in het succes van Community Living, omdat het de bewoners helpt om zich minder geïsoleerd te voelen en meer zelfvertrouwen te ontwikkelen.

Daarnaast toont het onderzoek aan dat Community Living niet alleen voordelen biedt voor de bewoners, maar ook voor de begeleiders. De verkenning naar kwantitatieve effecten laat mooie resultaten zien, waaronder effecten in de toekomst of door winst in de vorm van vermindering van de nodige inzet en hulp vanuit aanpalende domeinen.

Het werken in een community draagt bij aan het werkplezier van begeleiders, de begeleiding betreft actief het netwerk van de jongvolwassenen, zoals familie en vrienden, zodat ook buiten de community een vangnet ontstaat. De mogelijkheid om ook een beroep te doen op de community en de extra 'ogen en oren' die dit betekent heeft een positieve invloed op de psychosociale arbeidsbelasting van medewerkers en kan daarmee bijdragen aan voorkomen van ziekteverzuim.

Een ander belangrijk punt is de preventieve werking van Community Living. Het biedt een veilige omgeving die tijdig signaleren van een wijziging in gemoedstoestand mogelijk maakt en helpt bij het voorkomen van crisissituaties. Dit vermindert de noodzaak voor crisisdiensten en draagt bij aan een duurzamere behandelrelatie.

Tot slot wordt zeer duidelijk dat Community Living bijdraagt aan de normalisatie van het leven voor bewoners met een hulpvraag. Door samen te leven met mensen zonder hulpvraag, ervaren zij dat iedereen uitdagingen heeft en voelen zij zich gelijkwaardig. Dit heeft een positieve invloed op hun kwaliteit van leven en helpt hen om zelfstandiger te worden.

Het onderzoek illustreert dat Community Living een bouwsteen is voor een toekomstbestendig en adaptief zorgstelsel, waarin collectieve en preventieve benaderingen centraal staan. Het biedt een veilige en vertrouwde basis voor bewoners om zelfstandig te wonen in een ondersteunende omgeving, wat bijdraagt aan hun herstel en kwaliteit van leven en een afname van het beroep op professionele zorg en crisisdiensten.

Het onderzoek toont aan dat Community Living een positieve maatschappelijke impact heeft, hetgeen de potentie laat zien om hier breder en meer mee aan de slag te gaan in Nederland.

Het samenwonen met bewoners zonder hulpvraag zorgt voor meer veerkracht bij cliënten wat als gevolg heeft dat er meer (duurzame) draagkracht ontstaat. Dit is een helpende factor in de begeleiding. Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat Community Living een concept is dat zeer toekomstbestendig en 'toekomstgewenst' is.